

La Escena Catalana

SETMANARI CATALÀ DE LITERATURA
 Dedicat á fomentar el Teatre de la terra
Sortirà cada dissapte

PREUS DE SUSCRIPCIÓ
 Un trimestre 2'00 Ptas.
 Un any. 7'50 »
 Número solt: 15 Céntims.

REDACCIÓ Y ADMINISTRACIÓ
 Carrer Petritxol, núm. 2.
 IMPREMTA DE SALVADOR BONAVÍA

RECORT ALS QUE FOREN

Sumari:

Nocturn, per *Emili Vilanova*.—
 La Creu del fossar, per *Frederich Soler (Pitarra)*.—Estrenos de la
 Setmana.—De nostres correspon-
 sals.—Teatres.—Societats recrea-
 tives.—Novas.—Recull humoristich
 (La boca.) per *J. M. Codolosa*.
 Anuncis de obras dramáticas

8 Planas de text.
 16 Planas de folletí

15 cénts.

LLEÓ FONTOVA en "LO GAT DE MAR"
 De fot. Areñas.

NOSTRE FOLLETÍ

En el present número
 va el quart plech del
 celebrat drama del in-
 mortal **Frederich Soler**
PITARRA.

LO
CONTRAMESTRE

PROXIMAMENT:

LAS EURAS
DEL MAS

NOCTURN

(Epissodi Romàntich)

I

LA nit es fosca, plou, y hi ha fanch; l'aygua esquitxa y fa bombollas. Tocan horas: se 'n senten onze, pero son las dotze; ja ho sé jo. La última batallada potser ha tingut por, y per axò no compareix á la llista.

De tant en tant, com si descarraguessin taulells, pareix que troni.

Las canals desembocan daltabaix un doli d'aygua com la cuixa. Sembla que 'ls hi hagen donat la *Ruá*: no 'l purgant, l' altre.

Las *xaleras* cansadas de beure l'aygua á gallet, xarrupan á morro y no poden engollirla; potser ara pendrian vi.

Los fanals estan apagats; lo sereno sota la llosana d' un balcó canta l' hora... y s' equivoca. ¡Se pensa que fent alguns quarts de moros la nit li passarà més depressa!

Tomba 'l revol del carreró un embossat y tira cap avall.

Pasa un' hora y toca la una.

Lo sereno dormint sota 'l balcó... Tocan quarts y horas: las duas, las tres... Lo sereno s' desperta y torna 'l *boranít* al embossat que passava á la una.

¡Que 'n té de barra aquest home! Treu la petaca, cargola 'l cigarro, pega duas xucladas y un esquitx de la canal li apaga. Se 'l posa á caball de l' aurella, arramba 'l *xuxo*, s' estira de brassos, badalla y després canta *las doce y media!*...

En lo rellotje de l' Audiencia toca un quart de quatre.

—Qu' empatolla ara aqueix campanar; exclama airat, y ab veu més forta torna á cantar l' hora, com reptant al rellotje.

II

Lo *xàfeh* continua; l' embossat ab un paraygua obert s' esta sota la finestra d' un *entresuelo*; ab lo bras que li queda en vaga gesticula y l' allarga com si volgués ferlo arribar allí dalt.

La dama de la finestra no li vol tirar la clau. Moments de silenci.

Un llampech enllumena lo carrer, y al darrera vé un tró que sembla que 'l mon s' esbotzi.

La dama no més fá un ¡ay!, estornuda, y 'l mateix llevant que l' encostipa tanca ab violència mitx porticó de la finestra.

Lo galán no sap que fer; mira 'l cel, y veyen que la pluja aumenta, plega 'l paraygua y se 'l posa sota 'l bras

Tant per tant se mullará del mateix modo.

—Vesten, li diu ella ab veu conmoguda; mira qu' es tart!

—No me 'n vull arar, qu' es dejorn. ¿Sents lo sereno? dos quarts d' una.

—Si ja fa tres horas qu' he sentit tocar las dotze!

—Tu no m' estimas que contas las horas...

—Tu 'm vols comprometre, que may se 't fa tart!

—Tira la clau.

No puch!!! ¡Cassimiro! ¡ay!, jo tremolo!

—Jo també!... Si no ho fas per mon amor, fesho al menos per la roba que porto á sobre que me la pujaré á mudar.

—Ay calla! quinas cosas dius!...

—Miram, tinch esgarriansas de fret, l'aygua m' entra pe 'l clatell y 'm fá unas pesigollas per l' esquena com si m' hi passessin un rosari fet ab gabarrots de sabatas... Cuyta que la tires ó no?

—¡Ja 't tiraré un petonet!

—Besam lo peu. Ara 'm surts ab petons... sembla que 't burlis de la professó. La clau.

—No, un petonet; mira que te 'l tiro. ¡va!

—Ja tens ordre de tirarlo... No te 'n riurás més de mí; hem acabat.

Y 'l de la capa obra el paraygua resolutament, gira esquena y 'l soroll de 'ls seus taulells se pert carrer amunt.

—¡Cassimiro!... Cassimiro! crida la dama abocantse y esforsant la veu ab cautela per que no més la senti ell.

L' embossat, amunt y fora.

Y ella plorant en la finestra, mira ansiosa y busca al seu ayman entre aquella fosquetat.

La pluja no para: no es alló que sembli que fregeixen peix; es un espatech d'aygua que pareix que 'ls nuvols hagen xuclat tota lo mar vella. Las canals fan lo que poden pero no la colan tota y sobreixint per la tortugada s' escapa paretavall lluhint com trenyinas de plata al resplandor de los llampechs.

Sant March, Santa Creu. ¡Quin tró! Deu haver caygut un llampech per aquí á la vora... Ba! ja ho portará 'l diari.

—¿Que 'm cridas Mariona? (Es lo galan.)

—Ay, quin susto m' has dat!... ¿que vindrás demá?

—Si, á las dotze.

—¡Hont anirás ab aqueix temps!

—A buscar una corda.

—¡Jesus, María, Joseph!... No ho fasses!

—No, que la vull per anarhi á estendrem.

—Las sanchs te pujarán al cap!

—Y aquesta mullena... que vols que la confiti!

—A Deu donchs, amoreta meva.

—A Dios, Cementiri de la contancia y del *aprecio*.

—¡Pinturero!

—Hasta demá.

—A las dotze en punt, ¿sents?

—En punt.

Y la finestra grinyola tancantse pausadament; l' embossat s' allunya; de las ondas del paraygua la mullena li vessa a raig fet, y dins d' aquella especie de gabiá líquida que li forman al seu voltant los regalims, se 'n va, enamorat somniador, ab recorts de sa estimada y apressant lo temps perque li escurse l' anyoransa a la il·lusió que demá li tirarà la clau y (es un dirho entre nosaltres, que ja se 'n hauria de dar vergonya, ves, pobre xicot,) ab los mesos que l' aguarda perdent nits y encostipantse, tant li haguera valgut qu' un dia de festa vestit a la antiga espanyola se 'n hagués anat al Toriu a tomarla a dalt de caball.

III

Altres desgracias succehian més amunt. Lo sol bregant ab los nuvols y enfouzanthi sas llansas de foch, esbargia lo cel. La pluja mimvava y feya xim xim... La fosca 's fonia... La nit era morta y enterrada pe 'l sol.

Lo nocturn afinava... Bon dia y bon hora; bon dia a tothom.

EMILI VILANOVA.

La creu del fossar

Poesia premiada ab menció honorífica en los Fochs florals de 1865.

Tot just al mitj del fossar
Corona á una creu sagrada
Una branca aponcellada
Trencada del roserar.
Jo, plorant, li vaig posar.
Si volèu la historia breu
Sapiguer d' aquesta creu
Per dir vostras oracions,
En lo poble ¡ay! prou la contan,
Prou la contan los minyons.

Entre somnis d' esperança
Va enamorar-me una nina
Y sa mort, clavá la espina,
En mon cor, de la anyorança;
Poch á poch lo temps avança
Y l' oblit no m' aconhorta;
Dexá al mon la pobra morta
Recorts tan dolços y bons,
Que en lo poble ¡ay! no la oblidan,
No la oblidan los minyons.

Sos ulls blaus, de dolç mirar,
Tenian cors per joguinas,
Dins d' ells brillavan llurs ninas
Com estrelles dins la mar;
Róssa com blat al segar,
Sa trena de seda queya,
Y tothom en ella veyá
Tantas gracias y bells dóns.
Que en lo poble ¡ay! no la oblidan,
No la oblidan los minyons.

Sos llabis eran poncella
Que 's vol obrir per ser rosa,
Y, al obrirls, dava flayrosa
Los perfums de flor tan bella.
Si cada ull era una estrella,
Cada llavi era un coral,
Y, com ser angelical,
Tingué sempre tans bells dóns,
Que en lo poble ¡ay! no la oblidan,
No la oblidan los minyons.

Passant un jorn la troví
Per lo camí de la creu;
Sabia ja el amor meu
Y son amor conquerí.
Amorosa 'm doná allí
Tot lo que en son cor tenia,
Y ab son cor jo possehia
Tantas gracias y bell dóns,
Que en lo poble ¡ay! m' envejaban,
M' envejaban los minyons.

Deu nos volgué recordar
Qu' en lo mon res es etern,
Y, dexantme sol hivern,
Morint, al cel va volar.
De mi no puch desterrar
Ni un moment sa imatge hermosa:
Jo la veig en cada rosa,
En los miralls de las fonts,
¡Y en lo poble ¡ay! quant l' anyoran,
Quant l' anyoran los minyons!

Al fossar es enterrada;
Senyala 'l lloch l' alta creu
Que coronada s' hi veu,
Ab esta inscripció grabada:
— Morí tendra y delicada
Com la fló al cremó del gel;
Deu, per lo jardí del cel,
La lliurá d' estas presons.—
Ho llegexen, s' agenollan
Y la ploran los minyons.

FEDERICH SOLER (*Pitarra*.)

FOMENT ARTÍSTICH (DE SANS.)

Lluytas de la vida, quadro dramàtic original del novell autor D. Amadeo Vaqué.

Es un obreta de condicions, de argument interessant, y qual acció es eminentment dramática.

Van lluhirshi en la execució la Sra. Lázaro, la Srta. Pallejá y 'ls Srs. Vaqué (J.), Gelabert y Castellet, si be estaban prou segús en sos papers.

Esperém poguer aplaudir al Sr. Vaqué en altrás obras de més empenta y 'l felicitém per son bon comensament.

De nostres Corresponsals

PORRERA. — En el «Teatre Principal» s'estan preparant unes funcions extraordinaries ab motiu de la Festa Major, que tindran lloch els dies 11 y 12 del mes entrant, compostas del drama en tres actes original d'en Ramon y Vidales *L'Impenitent* y la pessa *Doces retratos seis reales* pel primer dia; y pel segon, la comedia en tres actes del Aulés *Lo Santercristo gros*.

VENDRELL. — «Cassino Circo» el dia 15, tingué lloch ab motiu de la fira d'aquesta vila, una funció de sarsuela gran en la que fou representada *La Tempestad*, en quin despenyo hi prengueren part las tiples Tresols y Perez Ribot, la característica Viada, el tenor Rosal, el baritono Critel-li, el baix Casas y el tenor cómich Andrés. Per final s'interpretá *El duo de la Africana* que sortí molt ajustada, rebent els artistes molts aplaudiments en abduas obras.

La orquesta, composta de professors barcelonins, feu molt bona feina baix la batuta d'en Perez Cabrero.

SANT CELONI. — «Centre Popular»: Se prepara una funció extraordinaria p'ra el dia de Tots Sants, en la que hi pendrán part, ademés dels aficionats d'aquest Centre, el Coro «La Popular», cantant escullidas pessas de son repertori, totas ellas catalanas. Se representará el drama sense damas, *L'Hereuher de la ferreria* y la pessa *El quarto dels mats endressos*.

Ja 'n parlarem la setmana entrant.

ALPENS. — Se ha restaurat el Teatre d'aquest poble quinas obras produheixen molt bon efecte.

Per la fira del dia 6 del mes vinent, hi haurá concurs de remaders, quins seran obsequiats ab una funció dramática, representantse *El puñal del Godo*.

Senyors aficionats: ¿volen dir que no hi cauria be una obreta de *casa* en tal dia?

SITGES. — «Cassino del Prado»: Ultimament els aficionats d'aquest Centre representaren la sarsuela catalana *J Dorm!* ab una execució admirable.

«El Retiro.» Diumenge va tocá el torn á la sarsuela catalana d'en Gumá *El primer dia*, distingintshi la tiple Salut Rodríguez.

«La Palma»; *Sebas y alioli*, es una pessa distreta que 'ls aficionats d'aquest local varen representar el passat diumenge.

TREMP. — «La Unió.» Per dar més lluhiment á la companyia que actua en el teatre d'aquesta societat, han han contractat á la primera dama, la notable actriu Marta Vallespí.

Dissapte passat s'hi representá el drama d'Iglesias *La resclosa*, ab una interpretació esmerada.

«El Relámpago.» Aquí van representar la comedia *A tres quarts de quince* y una sarsuela de *cuarteto* del género petit.

«La Rosa»; Ab dos pessas castellanas, entretingueren á la concurrencia que 'ls favorequé lo passat dissapte.

GRANOLLERS. — «La unió liberal.» La companyia de alta comedia, Torelló - Caralt, va estrenar en aquest teatre la obra de Rusiñol, traduïda al castellá, *Buena gente*, agradable molt al públich. Per fi de festa va representarse *Sense argument*.

GIRONA. — Demá s'inaugurarà el nou Teatre instalat en «La Unió Republicana.» El teló de boca, que produ-

heix molt bon efecte, es obra del pintor Joaquím Oliveras. Las obras escullidas son *La Dolores* d'en Feliu y Codina, y una pessa també castellana.

VICH. — «Cassino Vicense.» Diumenge va inaugurarse la temporada d'hivern. Representaren dues comedias castellanas ab molt bona interpretació.

Desitjariam veure aquesta companyia fent teatre catalá á fi de poguerla jutjar artisticament.

Prompte sortirà a llum, de la llibreria de Sant Joseph, una colecció de recorts que ab lo titol *Quan era baylet* ha escrit en Joseph Callis y Marquet.

«Centre Tradicionalista.» Els joves aficionats representaren ultimament la sarsueleta catalana d'Angelón *Setze Jutges* y dos obretas del género chico, lluhintshi els Srs. Marsellés, Anglada, Durán, germans Casanovas, Garriga, Ramón, Pujols y Gallifa.

BADALONA. — «Teatre Espanyol»: Companyia dramática castellana - catalana, dirigida pels actors Torelló - Caralt.

Entre altres obras castellanas, han representat *Buena gente*, d'en Rusiñol, lluhintshi els Srs. Torelló, Caralt, Rigo, Aymerich y Casas. Las damas Sras. Puchol, Morera y Vidales, molt acertadas en sos papers.

L'actor cómich Aymerich va fer las delicias del públich ab la pessa d'en Figueras y Ribot, *Lo marit de la difunta*, y ab lo sainet d'en Marxuach, *Viatge de Boda*.

«Teatre Cervantes»; Hi actua la companyia que dirigeix en Francisco de P. Macip, ab la cooperació de Dolors Michel de Peris y el galán Rafel M.ª Angles.

En la pessa valenciana *Toni Manena*, s'hi lluhiren tots quants hi prengueren part.

En el teatre de la societat «Gent Nova» s'hi representará demá el drama *La bona gent* y el sainet *¡Qui... compra maduixas!*...

LA BISBAL. — «Teatre Principal.» En la funció donada en honor de la comisió organitzadora y oradors del meeting de Solidaritat catalana donat fa pochos dias en el «Teatre Bisbalench», va representarse el drama *El cor del poble*, per la secció dramática «L'Escut d'Imporità.»

També representaren *La cosina de la Lola*, ab justesa y bon acert.

MANRESA. — «Teatre Nou.» Ja ha comensat á actuar la companyia Pigrau-Araixa. S'han representat *La Dolores* y dos dramas d'Echegaray.

«Teatre Conservatori.» Diumenge passat va inaugurarse la temporada d'hivern ab la companyia de vers, dirigida per Joseph Fages, de la que forman part la notable primera actriu Candelaria Tarés; la dama jove, Periu; y els actors, Llano, Mercader, Llonch, Massuet y altres. La obra escullida *Catalina Howard*.

BANYOLAS. — Durant els dias de festa major, els ve-hins d'aquesta vila han tingut ocasió de aplaudir els mèrits de la companyia dramática catalana que dirigeix en Jaumet Borrás y en Fernando Bozzo.

Las obras posadas en escena en el «Centre Banyolense» foren *Las Garsas*, *El Mistich*, *Mestre Olaguer* y *La capseta dels petons*.

FIGUERAS. — «Teatre Principal.» La companyia que hi actua, dirigida pel mestre Joan Barceló acaba de obrir un ultim abono de 12 funcions catalanas y castellanas.

Entre las catalanas, anuncian: *De la terra al sol*, *De Sant Pol al polo nord*, *Els Allotjats*, *Pallasos* y altres.

Els aficionats del «Centre Católich» estant ensajant per la inauguració de la temporada d'hivern: *Mal d'amor*, *Conveniencias* y *Lo forjador de acer*.

TARRAGONA. — En el «Centre catalá» 's van posar en escena el passat diumenge tres bonicas pessas que feren trencar de riure al públich: *A cal callista*, *Jesús*, *Maria Jo eph!* y *A pel y á rapel*.

Tots els aficionats estigueren felissos en sos respectius

